

Traditionele Aboriginal kunst

Ad Borsboom.

De oorspronkelijke bewoners van Australië, de Aborigines, wonen al zo'n 60-70.000 duizend jaar op dat continent. In die periode heeft zich een unieke creatieve cultuur ontwikkeld van mensen die leefden van de jacht, visvangst en het verzamelen van plantaardig voedsel. Op die manier hebben ze zich grote kennis over de natuur, het land en de seizoenen eigen gemaakt. Het is begrijpelijk dat ook in hun religie die natuur een grote rol speelt. Het ontstaan en de ordening van de wereld wordt toegeschreven aan gebeurtenissen uit een sacrale, heilige tijd, de Dreamtime. De mythologische wezens hebben toen de aarde, de natuur en uiteindelijk de menselijke samenlevingen hun huidige vorm gegeven.

Deze mythologisch wezens hebben vaak de uiterlijke kenmerken van allerlei dierensoorten of andere fenomenen uit de natuur, tot hemellichamen toe. Tegelijkertijd hebben deze figuren menselijke eigenschappen: ze zijn jaloers, verliefd, kwaad, plegen overspel, nemen wraak of hebben plezier. Tot slot beschikken ze over bovennatuurlijke gaven want ze laten wonderbaarlijke dingen gebeuren: door hun toedoen ontstaan rivieren, rotsen, vegetatie, kortom het land zoals we het nu kennen. Ook stelden ze regels op waar mensen zich aan moeten houden in hun dagelijks leven. Omdat ze kenmerken van dieren (of planten), van mensen en van bovennatuurlijke machten in zich verenigen, symboliseren ze de eenheid tussen natuur, mens en kosmos (het goddelijke).

De huidige mensen komen door hun religie weer in contact met deze wezens en met de oorspronkelijke eenheid die ze symboliseren. Religie vormt in de huidige tijd de basis van wat wij Aboriginal kunst noemen.

Nu is het woord kunst niet hetzelfde als bij ons, ik ken zelfs geen inheems Aboriginal woord dat kunst betekent. Wat wij Aboriginal kunst noemen zijn voor de mensen zelf verschillende vormen om uitdrukking te geven aan hun relatie met die mythologische wezens. Die vormen zijn:

1. mythologie/gezangen: poëzie en muziek;
2. dansen: choreografie;
3. sculpturen/sacrale voorwerpen;
4. tekeningen: op lichamen / op rotsen / op de grond / op barkpaintings.

Sommige van die vormen zijn in de huidige tijd wel kunst in onze zin van het woord geworden. Vooral schilderijen op boomschors behoren daartoe. De afbeeldingen hebben nog steeds betrekking op religieuze denkbeelden, maar de schilderijen worden vervaardigd voor een niet-Aboriginal publiek.

Ook is er de laatste decennia een indrukwekkende groei in creativiteit van Aborigines die in de steden wonen. De kunstvormen in die situatie variëren van schilderijen en literatuur tot theaterproducties en ballet.